

цьому динаміка наявного податкового боргу за видами податків і зборів характеризувалась тенденцією, аналогічною тенденції його загального обсягу.

Ефективність адміністрування податкового боргу безпосередньо пов'язана із організаційними заходами з погашення податкового боргу органами стягнення. Слід зазначити, що з прийняттям Податкового кодексу відбулись певні зміни й в адмініструванні податкового боргу, спрямовані на спрощення цього процесу. Так, до введення в дію названого законодавчого документу працівниками підрозділів з погашення податкового боргу формувалось та направлялось платникам – податковим боржникам дві податкові вимоги інтервалом в 30 календарних днів. Однак новацією Податкового кодексу виявилось скасування другої податкової вимоги. Таким чином, платнику – боржнику податків формується й направляється лише одна податкова вимога. Це впливає на економію робочого часу і здешевлення процесу адміністрування податкового боргу. Поряд з цим набуло поширення в податковій практиці списання податкового боргу (така норма була передбачена й в старому податковому законодавстві, але досить часто Законом України «Про Державний бюджет» запроваджувався мораторій на списання податкових боргів). Для прикладу: після запровадження норм Податкового кодексу органами стягнення було списано понад 30 млрд. грн. податкового боргу, який вважався безнадійним. Однак вважаємо неприпустимим доведення органами стягнення до таких крайніх заходів, адже в разі

списання податкового боргу бюджет не отримує жодної копійки.

Проте протягом 2006-2013рр. податковими органами вживались й інші заходи щодо погашення податкового боргу, за якими здійснювались надходження до бюджету держави. До таких заходів в першу чергу відносяться такі: вилучення готівкових коштів; реалізація заставного майна; звернення стягнення на майно боржника у судовому порядку; надходження від підприємств, що перебувають у процедурах банкрутства; застосування адміністративного арешту. Наприклад, протягом 2011-2015 рр. обсяг надходжень в рахунок погашення податкового боргу контролюючими органами щорічно забезпечувався в середньому в сумі 7063,9 млн гривень. Причому в 2014 р. порівняно з 2013 р. даний показник зріс 44,3%.

За даними органів адміністрування податків, найефективнішими заходами з погашення податкового боргу в аналізованому періоді виявилися заходи щодо формування надходжень від підприємств, що перебувають у процедурах банкрутства, а в останні роки й заходи щодо звернення стягнення на майно.

Отже, можна стверджувати, що, незважаючи на проведені реформи в сфері оподаткування, в напрямі забезпечення погашення податкового боргу залишається низка проблемних питань (значні суми наявного податкового боргу, що підлягає списанню; зростання податкової заборгованості), які впливають на ефективність податкової системи в цілому.

Література

1. Офіційний веб-сайт Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.sfs.gov.ua.
2. Угрин В. В. Дієвість способів та методів погашення податкового боргу в Україні / В. В. Угрин // Економіст. – 2015. – №4. – С. 19-22.

УДК 336.22.352:336.14:352(477)

МІСЦЕВІ ПОДАТКИ ТА ЗБОРИ ЯК ФІНАНСОВА ОСНОВА МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ

Якімов П. – ст. 4 курсу, гр. Фвн-41

Науковий керівник – к.е.н., викладач Волощук Р.Є.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Наповнення доходної частини бюджету держави є основною метою державної політики у сфері податків. Обсяги фінансування видатків місцевих бюджетів повністю залежать від ефективності діяльності органів місцевого самоврядування щодо залучення коштів до їх доходної частини. Зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування є одним з найголовніших завдань на шляху до перетворення місцевих бюджетів у ефективний інструмент соціально-економічного розвитку територій.

Упродовж останніх років зменшується частка доходів місцевих бюджетів і водночас збільшується кількість місцевих проблем, які потребують негайного вирішення, на які не передбачено ні яких коштів крім власних доходів місцевих бюджетів.

У формуванні доходної частини місцевих бюджетів особливе значення мають місцеві податки і збори, які належать до власних доходів, що не враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів. Для

України частка цих доходів у загальному обсязі доходів місцевих бюджетів є не такою вже й значною. Характерними є слабкість доходної бази місцевих бюджетів, а також наявність суттєвих проблем внаслідок недосконалості законодавства у сфері місцевого оподаткування. Система місцевих податків і зборів, будучи складовою частиною податкової системи України, має оцінюватися як самостійне джерело доходів місцевих бюджетів [1, с. 164].

Платниками місцевих податків і зборів є юридичні особи незалежно від форм власності і підприємств, включаючи підприємства з іноземними інвестиціями, іноземні юридичні особи, які здійснюють свою діяльність на території України, а також фізичні особи [2, с. 32].

На сучасному етапі в Україні існує низка проблем, які не дозволяють місцевим податкам та зборам приймати головну участь у формуванні доходів місцевих бюджетів:

- надмірні витрати на адміністрування;
- складність процедури оподаткування;
- обмеження прав місцевої влади щодо встановлення і сплати місцевих платежів;
- нераціональний розподіл повноважень місцевих органів влади на делеговані й власні завдання та функції, які призводять до зменшення ефективності та рівня відповідальності місцевого самоврядування за використання бюджетних коштів;
- пряме втручання органів державної влади у діяльність органів місцевого самоврядування.;
- фіскальна функція місцевих податків і зборів має другорядне значення, що призводить до зменшення питомої ваги в доходах місцевих бюджетів та ін.

Місцеві податки і збори забезпечують значні надходження до місцевих бюджетів, реальну фінансову автономію органів місцевого самоврядування і місцевих органів державної влади. У структурі доходів місцевих бюджетів останні роки спостерігається тенденція до збільшення частки податкових надходжень. У 2015 році обсяг податкових надходжень складав 85,2% доходів місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів), збільшився на 17,5% у порівнянні з 2014 роком. Зростання продемонстрували всі значущі джерела надходжень: податок на доходи фізичних осіб збільшився на 13,0%, плата за землю – на 17,6% тощо.

За своїм соціально-економічним значенням місцеві податки і збори на сьогоднішній день не займають провідного місця в системі місцевих

бюджетів, що в певному розумінні є прямим порушенням принципу справедливості, закріпленого в ст.95 Конституції України: адже головна частина доходів місцевих бюджетів складається не із власних джерел, а із коштів держави та інших регіонів, які перерозподіляються через державний бюджет. Місцеві податки і збори становлять декілька відсотків від суми всіх доходів місцевих бюджетів, тоді як в розвинутих країнах світу ця сума складає в межах 30–70%. Причому існуюча система місцевого оподаткування практично не має суттєвих резервів для перспективного розвитку і потребує докорінного вдосконалення [3, с.217].

Отже, як система функціонування місцевого самоврядування, так і система формування місцевих бюджетів в Україні є недосконалими. Ці дві проблеми є взаємопов'язаними: без реформування адміністративного устрою неможливо досягти ефективності функціонування системи місцевих бюджетів.

Для забезпечення фінансової незалежності адміністративно-територіальних одиниць в Україні необхідно посилити вплив місцевих податків і зборів в частині формування доходної бази місцевих бюджетів, дозволити регулювати органам місцевої влади ставки місцевих податків і зборів. Втілення запропонованих закладів буде сприяти збільшенню доходної частини місцевих бюджетів, що знайде своє відображення у розвитку адміністративно-територіальних одиниць.

Література

1. Мірчук С. В. Місцеві податки і збори як джерело наповнення бюджету міста Луцька // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2013. – № 7. – С. 164-167.
2. Іваненко В. О. Місце та роль місцевих податків і зборів у забезпеченні місцевого самоврядування / В. О. Іваненко // Фінанси України. – 2012. – № 4. – С. 32-34.
3. Майбуров І. А. Реформування податкових систем. Теорія, методологія та практика : монографія / І. А. Майбуров, Ю. Б. Іванова, А. І. Крисоватий. – К. : Кондор, 2013. – 352 с.

УДК 336.1.07

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВИХ ОРГАНІВ

Сологуб О.– ст. 5 курсу, гр. Фвнс-51

Науковий керівник – викладач Чопляк І.А.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Трансформація фінансової системи України до ринкових засад розвитку економіки потребує відповідного теоретичного підґрунтя. Фінансові відносини відображають сукупність складних і суперечливих взаємовідносин у суспільстві. Організація діяльності фінансових органів повинна бути узгоджена з індивідуальних позицій та суспільних інтересів, що є наслідком комплексного підходу до управління фінансами на основі формування цілісної фінансової системи. Усі складові цієї системи – державні фінанси, місцеві фінанси, фінансовий ринок – повинні забезпечувати реалізацію завдань фінансової політики.

Актуальність даної теми пояснюється тим, що ринкова трансформація економіки України потребує відповідної реструктуризації фінансової системи, в тому числі визначається рівнем взаємодії між

фінансовими органами публічної влади та на місцевому рівні. Усе це обумовлює необхідність розроблення концептуальних засад структурно-інтегрованої фінансової політики, що дозволить забезпечити системні перетворення у фінансовій системі України.

Проблемам діяльності окремих фінансових органів приділяється багато уваги з боку вітчизняних вчених. Вагомим є науковий доробок О.М.Александрова, В.Л.Андрущенка, О.М.Бірманна, М.Б.Богачевського, А.І.Буковецького, О.Д.Василика, І.П.Верби, Е.О.Вознесенського, А.І.Даниленка, Л.О.Дробозіної, В.П.Д'яченка, М.І.Крупки, І.К.Кулішера, О.М.Мозгового, Д.В.Полозенка, М.В.Романовського, М.Г.Сичова, А.М.Соколовської, В.М.Суторміної, С.І.Юрія, І.І.Янжула й багатьох інших науковців.